

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA**

**VODIČ KROZ PRORAČUN ZA
2006. GODINU**

Prosinac 2006

Sadržaj

	Stranica
Uvod	3
1.Osnovne makroekonomske pretpostavke za izradu proračuna za 2006. godinu	4
2. Osnovna obilježja Državnog proračuna za 2006. godinu	5
3. Državni proračun za 2006. godinu	6
3.1. Prihodi poslovanja	6
3.2. Rashodi Državnog proračuna za 2006. godinu	9
3.3. Proračunski korisnici	14
4. Konsolidirana središnja država	17
5. Kretanje deficita konsolidirane opće države	20
6. Javni dug	22
6.1. Troškovi servisiranja javnog duga	23
7. Proces donošenja proračuna	25
Pojmovnik	27
Popis slika i tablica	30

UVOD

Proračun je temeljni dokument ekonomske politike za razdoblje od jedne fiskalne godine koja se u Republici Hrvatskoj poklapa s kalendarskom godinom. Prema Zakonu o proračunu (Narodne novine, 96/03.) Ministarstvo financija dužno je pokrenuti proces planiranja i izrade proračuna sa svim predviđanjima makroekonomskih kretanja i potreba proračunskih korisnika.

Osnovni cilj ovog Proračunskog vodiča je da se čitatelju pruži osnovna informacija kako država prikuplja prihode, raspolaže sredstvima te definira prioritete financiranja. Proračunska publikacija omogućit će široj javnosti potpunije razumijevanje sustava državnih financija odnosno samog proračuna za 2006. godinu koji je izrađen po računskom planu, uz iskazivanje deficita Državnog proračuna odnosno opće države prema metodologiji GFS 1986, kako je i dogovoreno u sklopu Stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom. Stoga krenimo prvo od utvrđivanja veličine Državnog proračuna za 2006. godinu.

Naime, Državni proračun za 2006. godinu predviđa ukupne prihode u iznosu od 93,995 milijardi kuna, ukupne rashode u iznosu od 98,824 milijardi kuna što rezultira manjkom Državnog proračuna u iznosu od 4,828 milijardi kuna odnosno 2,0% bruto domaćeg proizvoda (BDP-a). U usporedbi s prethodnim godinama, takva kretanja potvrđuju odlučnu politiku provođenja fiskalne konsolidacije kojom će se osigurati smanjenje deficita opće države sa 4,2% BDP-a u 2005. godini na 3,3% BDP-a u 2006. godini. Nadalje, predviđa se i smanjenje udjela javnog duga u nominalnoj vrijednosti bruto domaćeg proizvoda sa planiranih 51,3% u 2005. godini na 49% u 2006. godini. Na ovaj način, Hrvatska će se približiti dosezanju osnovnih fiskalnih kriterija konvergencije (udio javnog duga u BDP-u od 60% te udio fiskalnog deficita u BDP-u od 3%) koje je potrebno zadovoljiti kako bi mogla postati članicom Europske monetarne unije – Maastrichtski kriteriji.

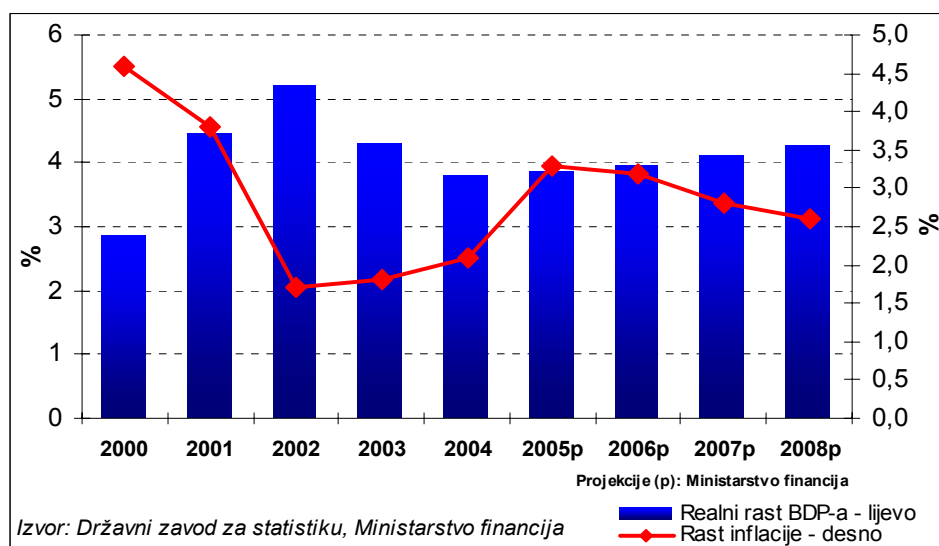
Proračunski vodič za 2006. godinu sadrži:

- Osnovne makroekonomske pretpostavke za izradu proračuna za 2006. godinu;
- Osnovna obilježja Državnog proračuna za 2006. godinu;
- Prikaz strukture prihoda i rashoda Državnog proračuna za 2006. godinu;
- Prikaz konsolidirane središnje države prema razinama državne vlasti za 2006. godinu;
- Kretanje deficita konsolidirane opće države za 2006. godinu;
- Stanje javnog duga;
- Osvrt na proces donošenja i provedbe proračuna kroz institucije izvršne i zakonodavne vlasti (Vlada i Sabor);
- Pregled najvažnijih pojmova spomenutih u ovom dokumentu.

1. OSNOVNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE ZA IZRADU PRORAČUNA ZA 2006. GODINU

Očekivana gospodarska aktivnost mjerena bruto domaćim proizvodom temeljna je odrednica na bazi koje se planira prihodna strana proračuna. Realni rast bruto domaćeg proizvoda u 2005. godini projiciran je na razini od 3,9%. U 2006. godini očekuje se lagano ubrzanje gospodarske aktivnosti te realni rast bruto domaćeg proizvoda od 4%. Nominalni rast, koji uključuje i rast cijena, mogao bi dosegnuti razinu od 7,4%. Takva očekivanja temelje se na povoljnoj dinamici pokazatelja realnog sektora u ovoj godini, ali i na očekivanom oporavku rasta u zemljama okruženja tijekom 2006. godine. To se posebno odnosi na glavne hrvatske trgovačke partnere te zemlje iz kojih u Hrvatsku dolazi najveći broj turista.

Slika 1-1. Realni rast bruto domaćeg proizvoda i inflacije

Prosječna inflacija u prvih deset mjeseci 2005. godine zabilježena je na razini od 3,2% dok se na razini cijele godine očekuje da će iznositi 3,3%. Viša inflacija ove godine posljedica je porasta cijena nafte na svjetskim tržištima. Iako će u 2006. godini doći do usporavanja rasta cijena nafte, zbog efekta prelijevanja cijena nafte na ostala dobra i usluge očekuje se inflacija od 3,2%.

Također, u sljedećoj godini predviđa se i smanjenje deficita tekućeg računa platne bilance na -5,3% BDP-a čemu će najviše doprinijeti ubrzanje robnog izvoza, ali i manji utjecaj cijena nafte na rast uvoza, uslijed usporavanja cijena nafte na svjetskim tržištima. Smanjenju deficita tekućeg računa doprinijet će i daljnji očekivani rast prihoda od turizma. Najveći dio deficita tekućeg računa u nadolazećem razdoblju bit će financiran izravnim stranim investicijama što je u skladu s pretpostavkom o višim privatizacijskim prihodima države, ali i s početkom pregovora o ulasku u Europsku uniju. Veći dio izravnih stranih investicija znači i manju potrebu za dužničkim priljevima iz inozemstva što će utjecati i na sporiji rast inozemnog duga koji će krajem 2005. godine biti na razini od 83,1% BDP-a da bi se njegov udio i u razdoblju od 2006. – 2008. godine stabilizirao na razini od oko 83% BDP-a.

Očekivani deficit konsolidirane opće države za 2005. godinu izražen u postotku BDP-a iznosi 4,2%. Daljnjom fiskalnom konsolidacijom u 2006. godini deficit opće države će se smanjiti na 3,3% BDP-a. Udio duga opće države u vrijednosti BDP-a tijekom 2005. godine će rasti, ali će se već u 2006. godini početi smanjivati. Važno je istaknuti da će se orijentacijom države na zaduživanje na domaćem financijskom tržištu utjecati i na stabiliziranje inozemnog duga.

Tablica 1.1 Glavni makroekonomski indikatori za razdoblje 2003.-2006.

	Ostvarenje		Projekcija	
	2003	2004	2005	2006
Bruto domaći proizvod				
----u milijunima HRK	193.067	207.082	222.688	239.257
----godišnje promjene (%)	4,3	3,8	3,9	4,0
BDP per capita				
----u HRK	43.464	46.619	50.132	53.862
----u EUR	5.747	6.219	6.765	7.230
Realni rast pojedinih komponenti BDP-a:				
----osobna potrošnja	4,1	3,9	3,5	3,9
----državna potrošnja	-0,3	-0,3	0,8	0,8
----investicije	16,8	4,4	3,4	4,9
----izvoz	10,1	5,4	4,2	5,7
----uvoz	10,9	3,5	3,4	4,4
Indeks potrošačkih cijena				
----% godišnja promjena	1,8	2,1	3,3	3,2
Saldo tekućeg računa platne bilance				
----udio u BDP-u (%)	-7,4	-5,2	-5,8	-5,3
Vanjski dug, kraj razdoblja				
----u milijunima EUR	19.811	22.675	24.924	26.699
----udio u BDP-u (%)	77,6	82,1	83,0	83,1
Deficit opće države				
----udio u BDP-u (%)	6,3	4,9	4,2	3,3
Ukupni javni dug				
----udio u BDP-u (%)	50,0	50,7	51,3	49,0

2. OSNOVNA OBILJEŽJA DRŽAVNOG PRORAČUNA ZA 2006. GODINU

- održavanje makroekonomske stabilnosti;
- nastavak procesa srednjoročne fiskalne konsolidacije s ciljem smanjenja deficita konsolidirane opće države;
- nastavak reforme zdravstvenog sektora kako bi se poboljšala financijska disciplina te kontrola troškova;
- osiguravanje dugoročne održivosti mirovinskog sustava;
- zadržavanje socijalne osjetljivosti proračuna prema svim skupinama društva;
- nastavak infrastrukturnih projekata;
- postizanje potpune operativnosti jedinstvenog računa Državne riznice za sva resorna ministarstva te uključivanje računa Hrvatskih autocesta (HAC) i Hrvatskih cesta (HC);
- jačanje porezne administracije u cilju suzbijanja sive ekonomije te
- uspješno provođenje projekata koje podupiru fondovi Europske unije uz sufinanciranje proračuna.

3. DRŽAVNI PRORAČUN ZA 2006. GODINU

3.1. Prihodi poslovanja

Ukupni prihodi Državnog proračuna za 2006. godinu planirani su u iznosu od 93,995 milijardi kuna što predstavlja povećanje od 9,8% u odnosu na prethodnu godinu. Promatramo li udio ukupnih prihoda Državnog proračuna u vrijednosti nominalnog bruto domaćeg proizvoda vidljivo je njihovo povećanje s planiranih 38,4% BDP-a u 2005. godini na 39,3% BDP-a u 2006. godini. U usporedbi s prethodnim godinama rast prihoda je veći zbog uključivanja dijela prihoda, odnosno naknada za ceste Hrvatskih autocesta (HAC-a) i Hrvatskih cesta (HC-a) u sustav Državne riznice. Izuzme li se uključivanje ovih izvanproračunskih korisnika, porast ukupnih prihoda Državnog proračuna doseže razinu od 6,4%. Valja istaknuti da je spomenuto uključivanje naknada za ceste u Državni proračun jedan od koraka ka osiguravanju potpune operativnosti jedinstvenog računa Državne riznice. Iako će se naknade za ceste od 2006. godine uplaćivati na račun Državne riznice, ovi prihodi će i dalje predstavljati prihode HAC-a i HC-a, ali će ta sredstva biti transferirana na račune ovih korisnika preko rashodne stavke proračuna.

U tablici 3-1. nalazi se pregled osnovnih kategorija prihoda Državnog proračuna iskazanih prema ekonomskoj klasifikaciji te kao udio u bruto domaćem proizvodu.

Tablica 3-1. Prihodi Državnog proračuna od 2003.-2006. godine

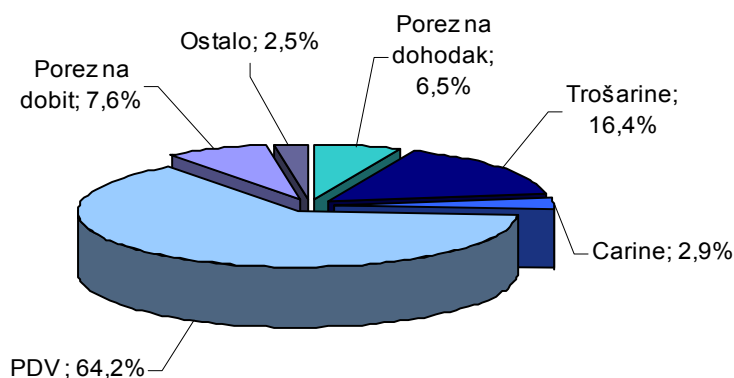
(u milijunima kuna)	Ostvarenje 2003		Ostvarenje 2004		Plan 2005		Plan 2006	
	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP
Prihodi poslovanja								
Porezni prihodi	44.963,43	23,3	46.806,94	22,6	50.045,88	22,5	52.989,02	22,1
Porez na dohodak	3.114,58	1,6	3.128,27	1,5	3.229,05	1,5	3.448,62	1,4
Porez na dobit	3.074,47	1,6	3.131,44	1,5	4.070,87	1,8	4.008,04	1,7
Porez na imovinu	289,93	0,2	355,82	0,2	377,17	0,2	399,80	0,2
Porez na dobra i usluge	36.651,15	19,0	38.602,22	18,6	40.794,88	18,3	43.589,92	18,2
Porez na dodanu vrijednost	28.129,30	14,6	29.864,90	14,4	31.706,12	14,2	33.993,85	14,2
Porez na promet	130,71	0,1	148,76	0,1	133,88	0,1	136,42	0,1
Trošarine	7.850,99	4,1	7.941,55	3,8	8.226,88	3,7	8.677,79	3,6
Porez i naknade od igara na sreću i zabavnih igara	190,25	0,1	253,03	0,1	316,29	0,1	339,69	0,1
Ostali porezi na robu i usluge	349,89	0,2	393,98	0,2	411,71	0,2	442,17	0,2
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	1.810,87	0,9	1.590,73	0,8	1.563,91	0,7	1.532,63	0,6
Ostali porezi	22,44	0,0	-1,55	0,0	10,00	0,0	10,00	0,0
Socijalni doprinosi	27.416,93	14,2	29.477,60	14,2	31.485,29	14,1	33.627,04	14,1
Pomoći	10,41	0,0	15,75	0,0	80,42	0,0	577,37	0,2
Prihodi od imovine	421,18	0,2	2.699,31	1,3	2.243,29	1,0	4.575,92	1,9
Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	1.112,82	0,6	757,34	0,4	941,32	0,4	1.332,07	0,6
Ostali prihodi	752,70	0,4	706,58	0,3	774,57	0,3	894,13	0,4
UKUPNI PRIHODI	74.677,47	38,7	80.463,52	38,9	85.570,78	38,4	93.995,55	39,3

Porezno opterećenje mjereno udjelom poreznih prihoda Državnog proračuna u BDP-u, uključujući i socijalne doprinose, smanjit će se sa 36,6% BDP-a u 2005. godini na 36,2% BDP-a u 2006. godini. Pojedinačno, porezni prihodi pokazuju tendenciju smanjivanja s 22,5% BDP-a u 2005. godini na 22,1% BDP-a u 2006. godini, dok će socijalni doprinosi zadržati svoj udio na razini 2005. godine (od 14,1% BDP-a).

Porezni prihodi

Ukupni prihodi od poreza u 2006. godini planiraju se prikupiti u iznosu od 52,989 milijardi kuna što predstavlja rast od 5,9% na godišnjoj razini. U njihovoj strukturi najveću komponentu čine prihodi od poreza na dodanu vrijednost, trošarine, prihodi od poreza na dobit te prihodi od poreza i prireza na dohodak.

Slika 3-1. Struktura poreznih prihoda Državnog proračuna u 2006. godini

Izvor: Ministarstvo financija

- **Porezom na dodanu vrijednost** prikupit će se oko 36% ukupno planiranih prihoda. Naime, projicirani su u iznosu od 33,994 milijardi kuna što predstavlja međugodišnji rast od 7,2%. Ovakvim kretanjima prihoda od poreza na dodanu vrijednost najviše će pridonijeti poboljšanje ekonomske aktivnosti u 2006. godini.
- **Prihodi od trošarina** projicirani su u iznosu od 8,678 milijardi kuna, što je za 5,5% više u odnosu na 2005. godinu. Razlog tomu bit će planirani rast trošarina na naftu i naftne derivate te trošarina na duhan i duhanske prerađevine čemu će pridonijeti mjere usmjerene na bolju financijsku kontrolu prikupljanja.
- Prihodi od **poreza na dobit** planirani su u iznosu od 4,008 milijardi kuna.
- Prihodi od **poreza na dohodak** prikupit će se u iznosu od 3,449 milijardi kuna što predstavlja veći rast od 6,8% u odnosu na 2005. godinu. Projicirani iznos temelji se na kretanju očekivanog rasta bruto plaća te ukupnog broja zaposlenih osoba u promatranoj godini. Također i izmijenjeni Zakon o porezu na dohodak koji je stupio na snagu 1. siječnja 2005. godine pridonijet će ovakvom ostvarenju jer njime nisu uvedene nikakve nove olakšice, a i iznos oslobođenja ograničen je na 12.000 kuna zbog čega se očekuje i manji iznos povrata od poreza na dohodak.
- **Porezi na imovinu**, koji se uglavnom odnose na porez na promet nekretnina, projicirani su u iznosu od 399,8 milijuna kuna što čini identičan godišnji rast kao u prethodnoj godini (6,0%).
- Od **poreza na međunarodne transakcije**, očekuje se ukupno 1,536 milijardi kuna, što predstavlja smanjenje od 2% u odnosu na planirano ostvarenje 2005. godine. Razlog ovakvom smanjenju je efekt stupanja na snagu brojnih ugovora o slobodnoj trgovini kao i sve intenzivnijoj vanjskotrgovinskoj razmjeni. Međutim, kako je kod većine tih ugovora efekt na prihode po ovoj osnovi već izvršen, projicirano

smanjenje predstavlja usporavanje pada prihoda po ovoj osnovi. U godinama koje slijede, ovaj će efekt dovesti do daljnjeg usporavanja tog opadanja.

Socijalni doprinosi

Prihodi od socijalnih doprinosa, koje čine prihodi od doprinosa za mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje te doprinosa za zapošljavanje, pratit će rast bruto plaća te rast broja zaposlenih osoba u 2006. godini. Stoga se očekuje oko 33,627 milijardi kuna prihoda po ovoj osnovi što čini jednaki rast kao i u 2005. godini.

Pomoći

Prihodi od pomoći ostvarit će značajan porast od čak 617,9% što je u skladu s očekivanjima proračunskih korisnika glede pomoći iz EU fondova za razne projekte. Sredstva pomoći EU fondova (CARDS, PHARE, ISPA, SAPARD) planiranim iznosom od 465 milijuna kuna, čine 80,5% od ukupno planiranih pomoći u 2006. godini.

Prihodi od imovine

Prihodi od imovine ostvarit će značajan porast od 104% (nasuprot smanjenja u 2005. godini od 16,1%). Takva kretanja najvećim dijelom bit će rezultat uključivanja naknada za ceste HAC-a i HC-a u jedinstveni račun Državne riznice (u iznosu od 2,960 milijardi kuna).

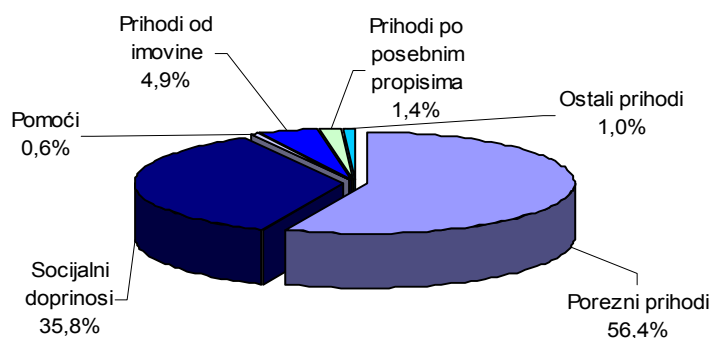
Prihodi po posebnim propisima

Prihodi po posebnim propisima rast će 41,5% u odnosu na 2005. godinu prvenstveno zbog uvođenja administrativnih pristojbi u sektoru zdravstva čiji se prihodi planiraju u iznosu od 342 milijuna kuna. Dakle, spomenuti prihodi planirani su u iznosu od 1,332 milijardi kuna.

Ostali prihodi

Ostali prihodi planirani su u iznosu od 894,1 milijuna kuna što predstavlja povećanje od 15,4% na godišnjoj razini. Pritom će prihodi od vlastite djelatnosti proračunskih korisnika rasti 25,6%, a kazne 5,9%.

Slika 3-2. Struktura ukupnih prihoda Državnog proračuna u 2006. godini

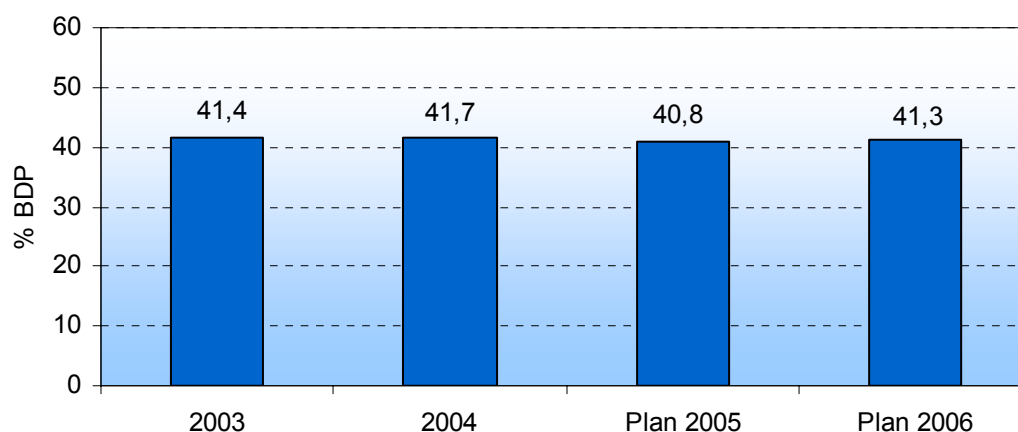
Izvor: Ministarstvo financija

3.2. Rashodi Državnog proračuna za 2006. godinu

Ukupni rashodi Državnog proračuna za 2006. godinu, s uključenim kapitalnim transferima Hrvatskim autocestama i Hrvatskim cestama, planirani su u iznosu od 98,825 milijardi kuna što je 7,928 milijardi kuna ili 8,7% više nego u 2005. godini. Time će ukupni rashodi Državnog proračuna ostvariti udio od 41,3% u planiranoj vrijednosti BDP-a. Ukupni rashodi Državnog proračuna iskazani su prema metodologiji prikaza izračuna deficita Državnog proračuna odnosno opće države, sukladno dogovoru s Međunarodnim monetarnim fondom.

Prema tome, ukupne rashode Državnog proračuna za 2006. godinu čine rashodi poslovanja, rashodi na nabavu nefinancijske imovine, dani zajmovi umanjeni za povrate te izdaci za dionice i ostale udjele što predstavlja iznos od 98,825 milijardi kuna.

Slika 3-3. Rashodi državnog proračuna, GFS 1986 (% BDP-a)

U tablici 3-2. dajemo pregled osnovnih kategorija rashoda Državnog proračuna iskazanih prema ekonomskoj klasifikaciji te kao udio u bruto domaćem proizvodu.

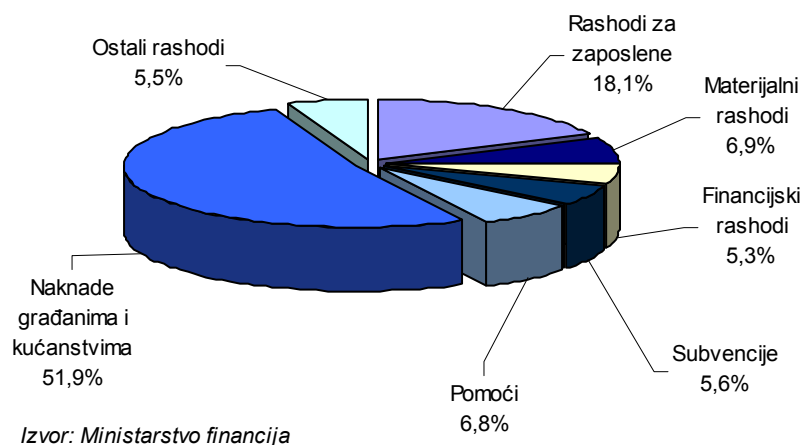
Tablica 3-2. Rashodi Državnog proračuna prema ekonomskoj klasifikaciji

(u milijunima kuna)	Ostvarenje 2003		Ostvarenje 2004		Plan 2005		Plan 2006	
	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP
Rashodi za zaposlene	15.885	8,2	16.357	7,9	16.848	7,6	17.285	7,2
Materijalni rashodi	4.424	2,3	4.511	2,2	5.345	2,4	6.542	2,7
Financijski rashodi	3.936	2,0	4.464	2,2	4.455	2,0	5.019	2,1
Subvencije	3.984	2,1	4.968	2,4	5.288	2,4	5.297	2,2
Pomoći	4.126	2,1	3.382	1,6	3.679	1,7	6.452	2,7
Naknade građanima i kućanstvima	41.143	21,3	45.204	21,8	47.259	21,2	49.488	20,7
Ostali rashodi	3.689	1,9	4.244	2,0	4.791	2,2	5.285	2,2
Rashodi poslovanja	77.187	40,0	83.131	40,1	87.665	39,4	95.368	39,9
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	1.943	1,0	1.664	0,8	2.157	1,0	2.542	1,1
Neto pozajmljivanje - zajmovi	393	0,2	1.003	0,5	814	0,4	666	0,3
Izdaci	1.576	0,8	1.329	0,6	1.064	0,5	966	0,4
Primici	1.183	0,6	326	0,2	250	0,1	300	0,1
Izdaci za dionice i ostale udjele	495	0,3	458	0,2	261	0,1	248	0,1
UKUPNI RASHODI	80.019	41,4	86.256	41,7	90.897	40,8	98.825	41,3

Rashodi poslovanja

Rashodi poslovanja Državnog proračuna za 2006. godinu planirani su u iznosu od 95,368 milijardi kuna, a čine ih rashodi za zaposlene, materijalni rashodi, financijski rashodi, subvencije, pomoći, naknade građanima i kućanstvima te ostali rashodi. U odnosu na prethodnu godinu, rashodi poslovanja povećani su za 7,703 milijardi kuna odnosno 8,8%.

Slika 3-4. Struktura rashoda poslovanja u 2006. godini

U njihovoj strukturi najveću stavku čine **naknade građanima i kućanstvima** (51,9%) koje uključuju mirovine, zdravstvo, porodične naknade, dječji doplatk, naknade za nezaposlene, aktivnu politiku zapošljavanja itd. Tako su naknade građanima i kućanstvima planirane u iznosu od 49,488 milijardi kuna što predstavlja povećanje od 2,229 milijardi kuna ili 4,7% u odnosu na 2005. godinu. Istodobno čine 20,7% BDP-a. Upravo ti iznosi jasno pokazuju da Državni proračun za 2006. godinu iskazuje socijalnu osjetljivost prema svim skupinama društva.

Mirovine

Uzimajući u obzir demografsku strukturu stanovništva, u kojoj je prisutan sve veći broj umirovljenika te nužnost financijske zaštite te socijalno ugrožene skupine društva, Državnim proračunom za 2006. godinu predviđa se 28,341 milijardi kuna odnosno 5,9% više sredstava nego u prethodnoj godini. Pritom najznačajniju stavku čine starosne mirovine (u iznosu od 12,615 milijardi kuna) koje se povećavaju za 6% na godišnjoj razini. Slijede invalidske mirovine, obiteljske mirovine, mirovine braniteljima te iznos dodataka uz mirovinu od 100 kuna+6%. Navedene kategorije mirovina sudjeluju s 88,8% u ukupno planiranim mirovinama. Međutim, najveće povećanje od 10,7% odnosi se na mirovine braniteljima (planirane u iznosu od 3,241 milijardi kuna) dok se povećanje invalidskih i obiteljskih mirovina kreće na razini od 4,4% u odnosu na prethodnu godinu.

Ostale naknade građanima i kućanstvima

Drugu najznačajniju stavku u strukturi naknada građanima i kućanstvima čine rashodi za zdravstvo. Tako se u proračunu za 2006. godinu planira izdvojiti 2% više sredstava nego u 2005. godini što je znatno manji rast od onoga zabilježenog u 2005. godini (6,1%). Ti iznosi jasno pokazuju pozitivne rezultate provođenja strukturnih reformi u sektoru zdravstva koje će pojačati njihovu financijsku disciplinu te kontrolu troškova.

Svakako valja spomenuti i izdvajanja za porodiljne naknade u iznosu od 1,344 milijardi kuna (godišnji rast od 6,8%) čime se potvrđuje i iskazana društvena odgovornost za socijalnu zaštitu obitelji i roditelja. Rashodi planirani za dječji doplatak ostat će na razini 2005. godine. Za trajna prava branitelja izdvojit će se 835 milijuna kuna što predstavlja povećanje od 5,4% na godišnjoj razini. Naknade za nezaposlene predviđene su u iznosu od 884 milijuna kuna što predstavlja povećanje od 2,7% dok se za aktivnu politiku zapošljavanja predviđa iznos od 150 milijuna kuna. Uključi li se u taj iznos i iznos sredstava za poticanje zapošljavanja od 187 milijuna kuna, razvidno je da se Vlada u 2006. godini želi suočiti s problemom nezaposlenosti i nužnošću provođenja aktivne politike zapošljavanja izdvajajući u tu namjenu ukupno 337 milijuna kuna.

Tablica 3-3. Najznačajnije stavke socijalnih naknada

(u milijunima kuna)	2003	2004	Plan 2005	Indeks	Plan 2006	Indeks
	(1)	(2)	(3)	(4=3/2)	(5)	(6=5/3)
Porodiljne naknade	977	1.057	1.259	119,1	1.344	106,8
Dječji doplatak	1.558	1.509	1.500	99,4	1.500	100,0
Trajna prava branitelja	658	679	792	116,6	835	105,4
Naknade za nezaposlene	766	868	861	99,2	884	102,7
Aktivna politika zapošljavanja					150	-
Poticanje zapošljavanja	309	325	172	52,9	187	108,7

Rashodi za zaposlene planirani su u iznosu od 17,285 milijardi kuna što je 18,1% ukupnih rashoda poslovanja. U usporedbi s 2005. godinom, spomenuti rashodi bit će veći za 437,9 milijuna kuna ili 2,6% te će ostvarivati udio od 7,2% BDP-a. Pogledamo li njihovu strukturu, uočava se da ti iznosi obuhvaćaju plaće (u novcu ili naravi, za prekovremeni rad i posebne uvjete), doprinose na plaće te razne ostale rashode za zaposlene kao što su božićnice, bonusi, nagrade, regresi i sl što ne uključuje plaće i doprinose zaposlenika ustanova HZZO-a. Prema GFS metodologiji u rashode za zaposlene uključuju se i rashodi za plaće ustanova HZZO-a u skladu s čim će ukupni rashodi za plaće rasti 923,3 milijuna kuna.

Materijalni rashodi, koji uključuju naknade troškova zaposlenima, rashode za materijal i energiju, rashode za usluge i dr., planirani su u iznosu od 6,542 milijardi kuna što je 1,197 milijardi kuna ili 22,4% više u odnosu na 2005. godinu. Time će materijalni rashodi povećati svoj udio u ukupnim rashodima poslovanja sa 6,1% u 2005. godini na 6,9% u 2006. godini odnosno planirani su na razini od 2,7% BDP-a. Ovako značajan porast povezan je s korištenjem sredstava EU pomoći, koji će se najvećim dijelom iskoristiti za jačanje administrativnog kapaciteta odnosno za materijalne rashode.

Rashodi za subvencije planirani su u iznosu od 5,297 milijardi kuna tj. ostat će na razini 2005. godine. Istodobno će dosegnuti i razinu od 2,2% BDP-a. Oko 39,4% ukupnih subvencija odnosi se na subvencije poljoprivredi, 30,3% na subvencije željeznicama, a 8,1% subvencije brodogradilištima. Novim Zakonom o državnim potporama regulirana je politika izdavanja državnih potpora u svrhu njihova učinkovitog usmjeravanja u strateška područja. Tako se od ukupnih subvencija poljoprivredi, 1,946 milijardi kuna odnosi na državne potpore od čega će najveći dio biti usmjeren na poticanje poljoprivredne proizvodnje i intervencije na tržištu. Subvencije željeznicama smanjit će se 12,8% na godišnjoj razini. Najznačajnija sredstva bit će utrošena na održavanje željezničke infrastrukture i regulacije prometa. U tom smislu i državne potpore željeznicama bit će niže za oko 9,8%. Isto tako i subvencije brodogradilištima zabilježiti će međugodišnje smanjenje od 1,3%.

Tablica 3-4. Najznačajnije subvencije Državnog proračuna

(u milijunima kuna)	2003	2004	Plan 2005	Indeks	Plan 2006	Indeks
	(1)	(2)	(3)	(4=3/2)	(5)	(6=5/3)
Subvencije željeznicama	993,1	1.863,4	1.838,6	98,7	1.603,4	87,2
Subvencije poljoprivredi	1.660,9	1.846,8	1.928,3	104,4	2.088,7	108,3
Subvencije brodogradilištima	414,8	484,3	433,9	89,6	428,3	98,7

Udio **financijskih rashoda** u ukupnoj strukturi rashoda poslovanja povećat će se za 0,2 postotna boda tj. sa 5,1% u 2005. godini na 5,3% u 2006. godini. Pritom će zabilježiti povećanje od 564 milijuna kuna ili 12,7% odnosno dosegnut će razinu od 5,019 milijardi kuna (2,1% BDP-a). Financijske rashode najvećim dijelom čine rashodi za kamate za izdane obveznice.

Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države planirane su u iznosu od 6,452 milijardi kuna što predstavlja povećanje od 2,773 milijardi kuna ili 75,4% odnosno 2,7% BDP-a. Takvo povećanje posljedica je već spomenutog uključivanja naknada za ceste u Državni proračun, kao i financiranje rashoda Hrvatskih autocesta i Hrvatskih cesta preko kapitalnih pomoći izvanproračunskim fondovima. Time će se udio rashoda za pomoći u ukupnim rashodima poslovanja povećati sa 4,2% u 2005. godini na 6,8% u 2006. godini.

Za **ostale rashode poslovanja** planirano je 5,285 milijardi kuna što je 494 milijuna kuna ili 10,3% više u usporedbi s prethodnom godinom. Najveći rast planiran je u okviru donacija, od kojih će tekuće donacije rasti 104 milijuna kuna, a kapitalne 261 milijun kuna. Za navedene rashode izvor će većim dijelom biti prihodi od igara na sreću iz kojih će se financirati pojedine aktivnosti u Vladi Republike Hrvatske, Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa te Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine u 2006. godini predviđeni su u iznosu od 2,542 milijardi kuna što je značajno povećanje od 385 milijuna kuna ili 17,8% u odnosu na 2005. godinu (kada je godišnji rast bio 5,5%) odnosno 1,1% BDP-a. Čak 88% ukupnih rashoda za

nabavu nefinancijske čini planirana nabava građevinskih, stambenih, poslovnih objekata, postrojenja i opreme, prijevoznih sredstava, ulaganja u računalne programe i dr.

Promatramo li proračunske korisnike, vidljivo je da su najveća ulaganja u kapitalne projekte predviđena u okviru Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za izgradnju i sanaciju bolnica te obnovu zdravstvene infrastrukture. Izgradnja školskih objekata, kao i njihova obnova, financirat će se preko Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa te Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva predviđa značajna izdvajanja za stambeno zbrinjavanje invalida iz domovinskog rata te kupovanja određenih nekretnina za račun RH.

Uključivanje naknade za ceste Hrvatskih autocesta i Hrvatskih cesta u iznosu od 2,960 milijardi kuna, a koji se ogleda kroz rashodnu stranu proračuna, omogućit će namjensko trošenje tih sredstava na području cestovne infrastrukture.

Izdaci za financijsku imovinu

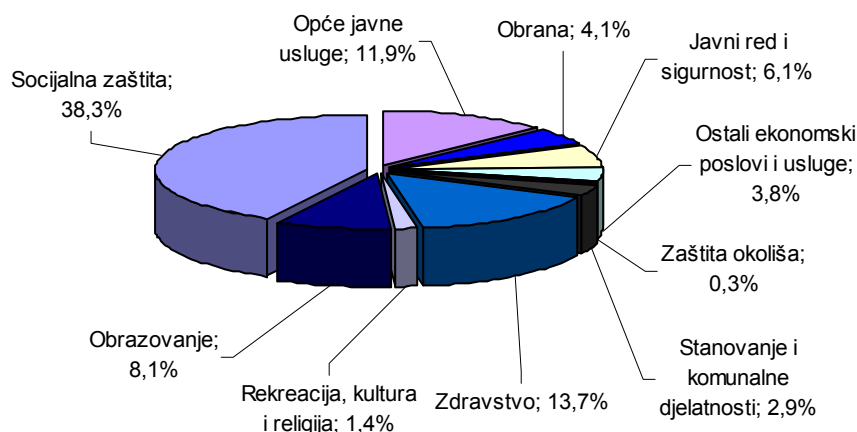
Državnim proračunom za 2006. godinu planirano je da će izdaci po osnovi zajmova u iznosu 965,7 milijuna kuna premašiti primitke po istoj osnovi u iznosu od 300 milijuna kuna.

U isto vrijeme izdaci za dionice predviđeni su u iznosu od 248 milijuna kuna što je 4,9% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Funkcionalna klasifikacija Državnog proračuna za 2006. godinu

Funkcionalna klasifikacija Državnog proračuna prikazuje rashode podijeljene prema namjeni za koju služe. Na slici 3-5. daje se udio pojedinih rashoda za određene namjene u ukupnim rashodima Državnog proračuna za 2006. godinu.

Slika 3-5. Funkcionalna klasifikacija u 2006. godini

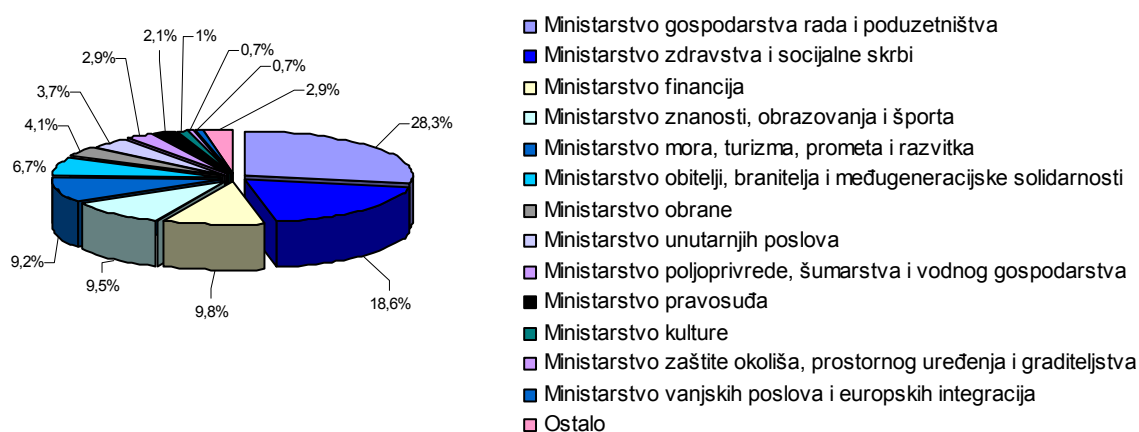

Izvor: Ministarstvo financija

3.3. Proračunski korisnici

Rashodna strana proračuna obuhvaća 50 korisnika koji predstavljaju različita ministarstva i institucije koje se izravno financiraju iz proračuna. Ukoliko korisnike poredamo po veličini, vidljivo je da 13 ministarstava prima više od 97% svih planiranih proračunskih rashoda tj. 40,1% BDP-a. Preostalih 37 korisnika prima manje od 3% proračunskih rashoda.

Slika 3-6. Udio proračunskih korisnika u ukupnim rashodima Državnog proračuna u 2006. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Kroz dva ministarstva prolazi oko 46,9% ukupnih sredstava proračuna. Riječ je o Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva te Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi. Razlog tomu jesu socijalne naknade na ime mirovina i rashoda za zdravstvo koja su uključena u navedena ministarstva. Socijalna komponenta proračuna ogleda se i kroz Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti kroz mirovine hrvatskim braniteljima, dječji doplati i drugim različitim programima podrške obitelji. Oko 9,8% svih izdvajanja prolazi kroz Ministarstvo financija što je posljedica činjenice da ono obavlja sve poslove u vezi javnog duga, transfera prema lokalnim jedinicama i izvanproračunskim korisnicima.

Državni proračun za 2006. godinu poseban naglasak stavlja na obrazovanje i znanost, kao temeljima budućem gospodarskom rastu i razvoju. Vlada Republike Hrvatske u lipnju ove godine usvojila je strateški razvojni dokument pod imenom «Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. – 2010.» kojim Republika Hrvatska nastoji poboljšati svoj obrazovni sustav postupnim povećanjem proračunskih i izvanproračunskih sredstava kako bi dostigla stupanj izdvajanja u razvijenim europskim zemljama. Kao podrška tome, u proračunu za 2006. godinu planirano je povećanje sredstava od 6,5% u odnosu na 2005. godinu.

Državni proračun za 2006. godinu predvidio je i povećanje rashoda za Ministarstvo obrane (od 14,5%). Ovakav plan određen je na temelju planiranog kretanja broja zaposlenih u MORH-u i Oružanim snagama RH, usvojenih međunarodnih obveza, planova obuke i izobrazbe te provedbe započetih projekata opremanja i modernizacije.

Za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva planiran je godišnji rast rashoda od 6,8% od čega se 73,6% odnosi na subvencije poljoprivredi.

Ukupni rashodi Ministarstva pravosuđa rast će 3,9% u odnosu na plan 2005. Takva kretanja određena su u skladu s provođenjem reforme pravosuđa na području zemljišnoknjiškog, ovršnog i stečajnog postupka, modernizacije i učinkovitijeg rada sudova, racionalizacije mreže sudova i dr, kako bi se omogućio bolji i učinkovitiji rad sudova, a u dugom roku i dostizanje europskih standarda.

U 2006. predviđena su veća izdvajanja (godišnji rast od 4,5%) za Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Najvećim dijelom ulaganja će biti usmjerena na razne ekološke programe, zaštitu zraka te klimatske promjene. Također, početak će se provoditi i nova Strategija gospodarenja otpadom u okviru koje će se sanirati pojedina komunalna odlagališta. Sredstva za ove poduhvate bit će osigurana iz više izvora tj. iz pretpristupnih fondova EU te dio iz Državnog proračuna.

U tablici 3-5. daju se planirana izdvajanja najznačajnijih proračunskih korisnika i njihovi udjeli u planiranoj vrijednosti BDP-a za 2006. godinu.

Tablica 3-5. Rashodi Državnog proračuna prema korisnicima

(u milijunima kuna)	Ostvarenje 2003		Ostvarenje 2004		Plan 2005		Plan 2006	
	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva	24.136	12,5	25.005	12,1	26.286	11,8	27.938	11,7
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	16.268	8,4	16.924	8,2	17.875	8,0	18.413	7,7
Ministarstvo financija	8.379	4,3	9.676	4,7	9.509	4,3	9.651	4,0
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	7.817	4,0	8.229	4,0	8.818	4,0	9.390	3,9
Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka	3.858	2,0	5.714	2,8	6.174	2,8	9.057	3,8
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti	4.364	2,3	5.495	2,7	6.103	2,7	6.632	2,8
Ministarstvo obrane	4.089	2,1	3.655	1,8	3.565	1,6	4.081	1,7
Ministarstvo unutarnjih poslova	3.158	1,6	3.175	1,5	3.368	1,5	3.700	1,5
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva	2.581	1,3	2.438	1,2	2.668	1,2	2.838	1,2
Ministarstvo pravosuđa	1.665	0,9	1.843	0,9	1.989	0,9	2.066	0,9
Ministarstvo kulture	642	0,3	699	0,3	719	0,3	878	0,4
Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva	334	0,2	511	0,2	660	0,3	690	0,3
Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija	381	0,2	467	0,2	537	0,2	670	0,3
Ostali proračunski korisnici	2.346	1,2	2.424	1,2	2.626	1,2	2.821	1,2
UKUPNI RASHODI	80.019	41,4	86.256	41,7	90.897	40,8	98.825	41,3

3.4. Uspješno provođenje projekata financiranih iz fondova Europske unije

S obzirom na početak pregovora i približavanja hrvatskog gospodarstva Europskoj uniji, otvaraju se sve veće mogućnosti financiranja različitih projekata iz pretpristupnih fondova EU. Tako će Hrvatska u 2006. godini koristiti sve fondove EU, uključujući i SAPARD. Planirano je 465,2 milijuna kuna rashoda koja će se pokriti EU pomoćima, dok će se iz Državnog proračuna, u svrhu sufinanciranja projekata, izdvojiti ukupno 127,7 milijuna kuna. Državni proračun za 2006. godinu jamči iznimnu sposobnost apsorpiranja sredstava iz fondova EU i uspješnost provođenja svih projekata koji će njima i financirati.

Tablica 3-6. Fondovi Europske unije

(u milijunima kuna)	EU fondovi	Nacionalna komponenta	Ukupno
CARDS 2002 decentralizirani projekti	26,0	0,0	26
CARDS 2003	20,6	0,7	21
CARDS 2004	134,3	1,9	136
PHARE 2005	208,2	54,4	263
PHARE 2006	3,0	0,4	3
ISPA	28,2	46,3	74
SAPARD	37,5	22,0	60
LIFE	7,5	2,1	10
UKUPNO	465,2	127,7	593,0

3.5. Deficit Državnog proračuna za 2006. godinu

Fiskalni deficit je razlika između prihoda i rashoda u određenom vremenskom razdoblju, najčešće godini dana. Jedna od najvećih zadaća fiskalne politike jest upravljanje proračunskim deficitom tj. upravljanje njegovim viškom rashoda nad prihodima.

Smanjenje proračunskog manjka najvažniji je cilj fiskalne politike što pokazuje i tablica 3-7.

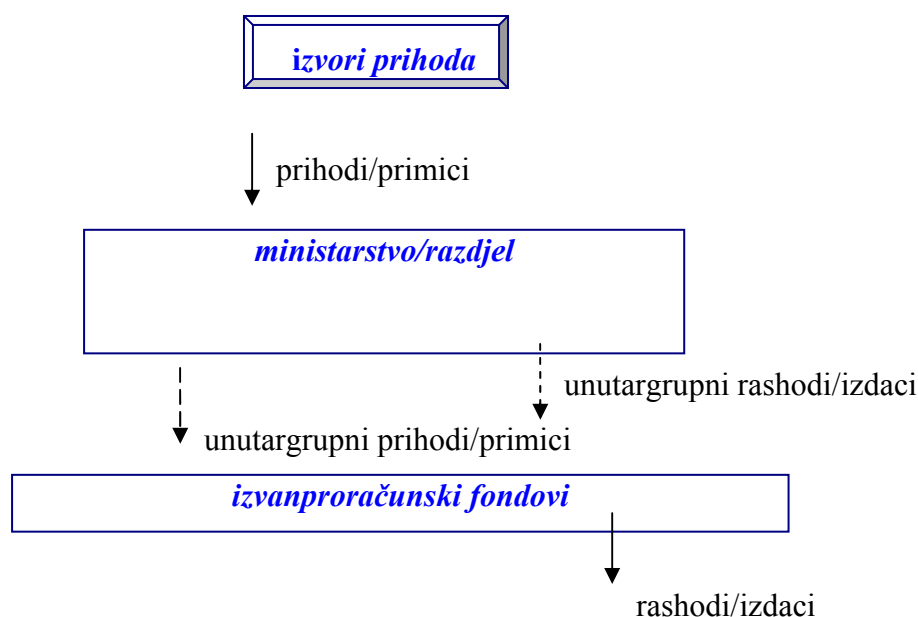
Uzimajući u obzir planirane prihode i rashode Državnog proračuna za 2006. godinu u iznosu od 93,996 milijardi kuna odnosno 98,825 milijardi kuna, deficit Državnog proračuna iznosit će 4,829 milijardi kuna odnosno 2,0% BDP-a (iskazano prema metodologiji GFS 1986). Na taj način, deficit Državnog proračuna smanjit će se za 0,4 postotna boda u odnosu na 2005. godinu čime će osigurati ostvarenje deficita opće države na razini od 3,3% BDP-a.

Tablica 3-7. Deficit Državnog proračuna za razdoblje od 2003.-2006.

(u milijunima kuna)	2003	2004	Plan 2005	Plan 2006
I. UKUPNI PRIHODI	74.677	80.464	85.571	93.996
II. UKUPNI RASHODI, GFS 1986 (1+2+3)	82.001	86.256	90.897	98.825
1. Rashodi poslovanja	78.324	83.131	87.633	95.368
2. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	2.055	1.664	2.188	2.542
3. Neto posudbe (3.1+3.2+3.3)	1.621	1.461	1.076	914
3.1. Dani zajmovi	2.309	1.329	1.064	966
3.2. Dionice i udjeli u glavnici	495	458	261	248
3.3. Povrat danih zajmova	-1.183	-326	-250	-300
DEFICIT, prema 1986 (I-II)	-7.323	-5.793	-5.327	-4.829
DEFICIT, % BDP-a	-3,8	-2,8	-2,4	-2,0

4. KONSOLIDIRANA SREDIŠNJA DRŽAVA ZA 2006. GODINU

Državni proračun Republike Hrvatske obuhvaća proračune ministarstava, njihovih proračunskih korisnika i ostalih tijela državne vlasti. Konsolidirani proračun središnje države obuhvaća Državni proračun i proračune izvanproračunskih fondova i agencija. Kako se dio sredstava izdvaja iz Državnog proračuna za financiranje izvanproračunskih fondova i agencija, sastavljanje izvještaja konsolidirane središnje države ne temelji se samo na zbrajanju prihoda i rashoda Državnog proračuna s prihodima i rashodima izvanproračunskih fondova i agencija nego i na eliminaciji svih međugrupnih transakcija.

Iz prikaza se vidi da bi se u konsolidiranom izvještaju dobili udvostručeni prihodi/primici i rashodi/izdaci ukoliko se ne bi eliminirale unutargrupne transakcije. Dakle, u postupku konsolidacije eliminiraju se prihodi koje izvanproračunski fondovi i agencije dobivaju iz Državnog proračuna dok se ostali prihodi koje izvanproračunski korisnici ostvaruju izvan proračuna u konsolidaciji zbrajaju. Na taj način dobiva se realna slika o ukupnim veličinama prihoda i rashoda proračuna i izvanproračunskih fondova.

Stoga smo u tablici 4-1. prikazali pregled i prihoda i rashoda konsolidirane središnje države za svaki nivo državne vlasti, iskazano prema metodologiji GFS 1986.

Prihodi

Na razini konsolidirane središnje države tijekom 2006. godine prikupit će se 99,107 milijardi kuna što je za 6,629 milijardi kuna ili 7,2% više u odnosu na planirani iznos za 2005. godinu. U isto vrijeme, udio ukupnih prihoda konsolidirane središnje države u vrijednosti nominalnog bruto domaćeg proizvoda iznosit će 41,4%. Pritom će prihodi Državnog proračuna povećati svoj udio sa 38,4% BDP-a u 2005. godini na 39,3% BDP-a u 2006. godini. S druge strane, izvanproračunski fondovi i agencije smanjit će svoje prihode s 3,1% BDP-a u 2005. godini na 2,1% BDP-a u 2006. godini zbog uključivanja, već

spomenutih, naknada za ceste Hrvatskih autocesta i Hrvatskih cesta u jedinstveni račun Državne riznice.

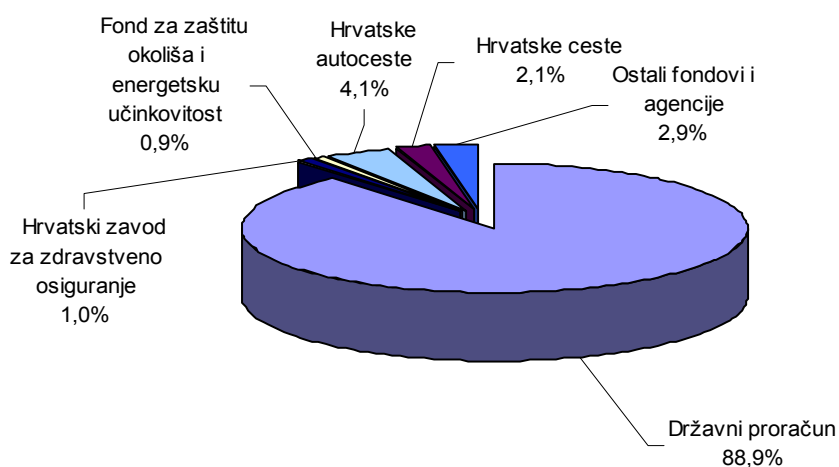
U strukturi izvanproračunskih fondova najznačajnije prihode ostvarit će Hrvatske vode, Hrvatske autoceste te Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Promatramo li ih pojedinačno, uočava se da će prihodi Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te Hrvatskih voda imati najznačajniji rast čemu će najviše pridonijeti prihodi od administrativnih pristojbi. Hrvatske autoceste svoja predviđanja o prihodnoj strani proračuna temelje na očekivanom povećanju prihoda po osnovi naknada u cijeni goriva zbog sve intenzivnijeg korištenja novoizgrađenih autocesta.

Rashodi

Ukupni rashodi konsolidirane središnje države planirani su u iznosu od 106,3 milijardi kuna što predstavlja povećanje od 5,585 milijardi kuna ili 5,5%. Time se udio ukupnih rashoda u BDP-u, promatrano prema metodologiji GFS 1986, smanjio s 45,2% u 2005. godini na 44,4% u 2006. godini. Istodobno rashodi Državnog proračuna, nakon izvršene konsolidacije, smanjit će se svoj udio s 40,3% BDP-a u 2005. godini na 39,5% BDP-a u 2006. godini. Izvanproračunske fondove i agencije također obilježava trend nominalnog smanjenja rashoda te njihovog udjela u BDP-u s 5,0% u 2005. godini na 4,9% u 2006. godini.

Najveći rashodi planirani su kod Hrvatskih voda, Hrvatskih autocesta, Hrvatskih cesta te Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Tako će se oko 45% ukupnih rashoda Hrvatskih voda utrošiti u materijalne rashode, a oko 42,8% u kapitalne rashode. Nadalje, Hrvatske autoceste te Hrvatske ceste nastavit će i u 2006. godini s intenzivnim kapitalnim ulaganjima. Tako se u strukturi rashoda Hrvatskih autocesta čak 70% ukupnih rashoda odnosi na kapitalne rashode, dok će njihov udio kod Hrvatskih cesta dosegnuti udio od 56,4% ukupnih rashoda. Kod Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje najznačajniji udio imaju rashodi za socijalne naknade (od 56,7%).

Slika 4-1. Struktura rashoda konsolidirane središnje države u 2006. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Deficit

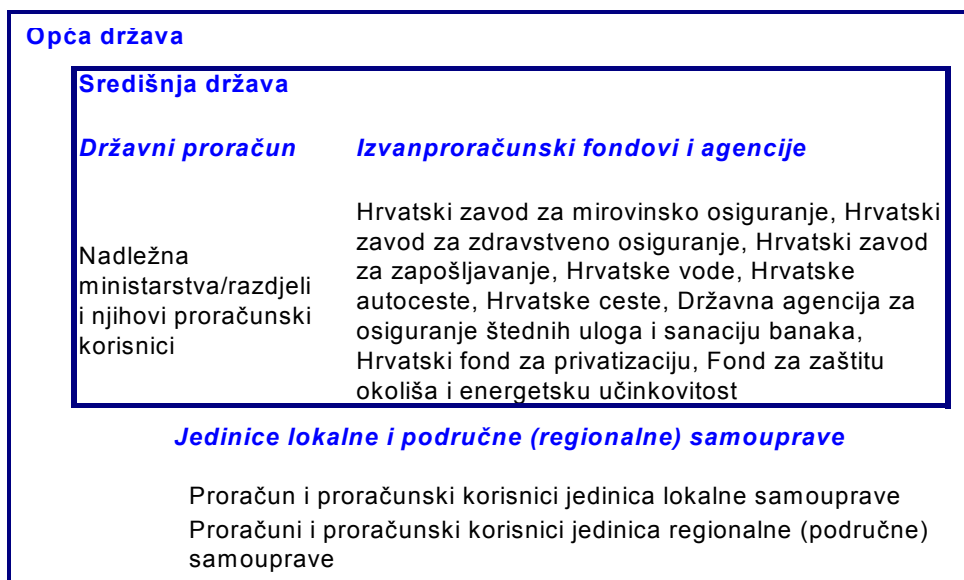
Dakle, razlika između, prethodno opisanih, ukupnih prihoda i rashoda konsolidirane središnje države, dovodi do deficita od 7,195 milijardi kuna ili 3% BDP-a. Na taj način manjak konsolidirane središnje države smanjit će se za 0,7 postotnih bodova u odnosu na plan za 2005. godinu što će omogućiti i dostizanje deficita konsolidirane opće države od 3,3% BDP-a.

Tablica 4-1. Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti

(u milijunima kuna)	Ostvarenje 2003		Ostvarenje 2004		Plan 2005		Plan 2006	
	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP
Državni proračun	74.677	38,7	80.464	38,9	85.571	38,4	93.996	39,3
Izvanproračunski fondovi i agencije	6.308	3,3	6.485	3,1	6.908	3,1	5.111	2,1
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	104	0,1	130	0,1	65	0,0	125	0,1
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	822	0,4	663	0,3	645	0,3	847	0,4
Hrvatski zavod za zapošljavanje	18	0,0	16	0,0	25	0,0	15	0,0
Hrvatske vode	1.149	0,6	1.224	0,6	1.233	0,6	1.492	0,6
Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost	0	0,0	171	0,1	311	0,1	1.004	0,4
Hrvatske autoceste	2.114	1,1	2.227	1,1	2.368	1,1	1.103	0,5
Hrvatske ceste	1.394	0,7	1.415	0,7	1.549	0,7	66	0,0
Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	582	0,3	576	0,3	664	0,3	413	0,2
Hrvatski fond za privatizaciju	126	0,1	63	0,0	48	0,0	46	0,0
UKUPNI PRIHODI	80.986	41,9	86.949	42,0	92.478	41,5	99.107	41,4
Rashodi poslovanja								
Državni proračun	75.829	39,3	81.857	39,5	86.338	38,8	91.089	38,1
Izvanproračunski fondovi i agencije	6.267	3,2	5.358	2,6	5.808	2,6	7.141	3,0
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	1.844	1,0	587	0,3	450	0,2	466	0,2
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	888	0,5	831	0,4	852	0,4	1.038	0,4
Hrvatski zavod za zapošljavanje	140	0,1	141	0,1	153	0,1	164	0,1
Hrvatske vode	1.427	0,7	1.426	0,7	1.506	0,7	1.852	0,8
Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost	0	0,0	32	0,0	310	0,1	867	0,4
Hrvatske autoceste	823	0,4	875	0,4	1.112	0,5	1.315	0,5
Hrvatske ceste	840	0,4	1.090	0,5	1.061	0,5	1.231	0,5
Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	251	0,1	314	0,2	292	0,1	119	0,0
Hrvatski fond za privatizaciju	52	0,0	60	0,0	71	0,0	89	0,0
UKUPNI RASHODI POSLOVANJA	82.096	42,5	87.214	42,1	92.146	41,4	98.230	41,1
Nabava nefinancijske imovine								
Državni proračun	2.055	1,1	1.664	0,8	2.188	1,0	2.542	1,1
Izvanproračunski fondovi i agencije	7.149	3,7	6.119	3,0	5.353	2,4	4.459	1,9
UKUPNA NABAVA NEFINANCIJSKE IMOVINE	9.204	4,8	7.783	3,8	7.541	3,4	7.001	2,9
Neto pozajmljivanje - zajmovi								
IZDACI	2.592	1,3	1.353	0,7	1.054	0,5	1.148	0,5
Državni proračun	2.309	1,2	1.329	0,6	1.054	0,5	966	0,4
Izvanproračunski fondovi i agencije	282	0,1	24	0,0	0	0,0	182	0,1
PRIMICI	1.665	0,9	518	0,3	286	0,1	339	0,1
Državni proračun	1.183	0,6	326	0,2	250	0,1	300	0,1
Izvanproračunski fondovi i agencije	482	0,2	192	0,1	36	0,0	39	0,0
UKUPNO NETO POZAJMLJIVANJE - ZAJMOVI	926	0,5	835	0,4	768	0,3	809	0,3
Izdaci za dionice i ostale udjele								
Državni proračun	495	0,3	458	0,2	261	0,1	248	0,1
Izvanproračunski fondovi i agencije	122	0,1	64	0,0	0	0,0	13	0,0
UKUPNI IZDACI	617	0,3	523	0,3	261	0,1	261	0,1
UKUPNI RASHODI	92.843	48,1	96.355	46,5	100.717	45,2	106.302	44,4
DEFICIT (GFS 1986)	-11.857	-6,1	-9.406	-4,5	-8.238	-3,7	-7.195	-3,0

5. KRETANJE DEFICITA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE

Kada se konsolidiranom proračunu središnje države (kroz postupke konsolidacije: zbrajanje i eliminaciju) doda i proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, dobije se proračun opće države. Proračun opće države pokazuje realnu sliku veličine državnog sektora, odnosno prihode i rashode javnog sektora.

U tablici 5-1. dano je kretanje deficita konsolidirane opće države te njegovo financiranje za razdoblje od 2003-2006. godine.

Pogledajmo sada veličinu konsolidirane opće države te planirano financiranje njenog deficita.

Naime, uz ukupne prihode od 109,9 milijardi kuna te ukupne rashode od 117,8 milijardi kuna dobije se deficit konsolidirane opće države u iznosu od 7,907 milijardi kuna. Tako će sveobuhvatna fiskalna konsolidacija, uz provođenje strukturnih reformi, omogućiti smanjenje deficita opće države sa 4,9% BDP-a u 2004. godini, na 4,2% BDP-a u 2005. godini te 3,3% BDP-a u 2006. godini. Ovakva kretanja pogodovat će makroekonomskoj stabilnosti i stvaranju pretpostavki dugoročno održivog gospodarskog razvoja.

Tablica 5-1. Deficit konsolidirane opće države

(u milijunima kuna)	2003	2004	Plan 2005	Projekcija 2006
I. UKUPNI PRIHODI	89.515	96.357	102.729	109.882
II. UKUPNI RASHODI	101.753	106.495	112.060	117.789
DEFICIT, prema 1986 (I-II)	-12.239	-10.138	-9.331	-7.907
DEFICIT, % BDP-a	-6,3	-4,9	-4,2	-3,3
III. FINANCIRANJE	12.239	10.138	9.331	7.907
Zaduživanje	17.218	23.492	16.811	14.227
Otplate	8.353	15.385	12.797	11.881
Povlačenje s računa kod HNB-a	-846	821	-543	-635
Kapitalni prihodi	4.219	1.210	5.860	6.196

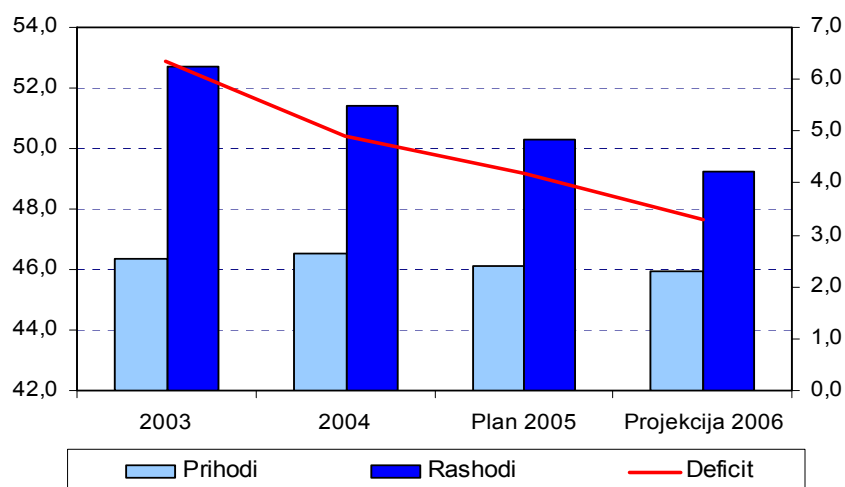
Financiranje proračunskog deficita

Ostvareni višak rashoda nad prihodima u proračunu, odnosno proračunski deficit, potrebno je «pokriti» financiranjem. Financiranje se ostvaruje na više načina: zaduživanjem države na domaćem tržištu ili u inozemstvu, prodajom imovine (privatizacijom) te povlačenjem viška sredstava s računa kod HNB-a. Država se zadužuje izdavanjem vrijednosnih papira (obveznica ili trezorskih zapisa) ili uzimanjem zajmova, a iznos zaduženja, umanjen za otplate dospjelih obveza, utječe na razinu javnog duga.

Predviđeno financiranje u 2005. i 2006. godini obuhvaća zaduživanje putem zajmova kod međunarodnih financijskih institucija, poput Svjetske banke ili Europske investicijske banke, kojima će se financirati dio dospjelih inozemnih obveza. Promatramo li inozemno financiranje, vidljivo je da otplate obveza premašuju zaduživanje, zbog čega će inozemno financiranje poprimiti negativni predznak. Takav je pomak u skladu s politikom smanjenja inozemnog zaduživanja u svrhu usporavanja rasta inozemne komponente javnog duga.

S druge strane, usmjeravanje na domaće izvore financiranja povećat će domaće zaduživanje. Veći iznos kapitalnih prihoda (koji uključuju prihode od privatizacije) očekuje se u 2006. godini, što će, u kombinaciji s planiranim nižim deficitom, smanjiti potrebu za domaćim zaduživanjem.

Slika 5-1. Prihodi, rashodi i deficit konsolidirane opće države, GFS 1986 (% BDP-a)

6. JAVNI DUG

Javni dug i dug opće države predstavljaju ukupan iznos obveza države. Dug opće države uključuje dug Državnog proračuna, dug izvanproračunskih fondova te dug jedinica lokalne i područne (regionalne) uprave i samouprave, dok javni dug, uz navedeno, uključuje i iznos garancija koje predstavljaju potencijalne obveze države. Takvu definiciju daje i Zakon o proračunu (NN 96/2003) koji javni dug definira kao dug konsolidiranog proračuna Republike Hrvatske, odnosno konsolidirane opće države, uvećan za iznos izdanih jamstava. Javni dug nastaje zaduživanjem države koje se uglavnom koristi za investiranje u gospodarstvo (za određene projekte ili programe) i za financiranje proračunskih deficita. Kretanje javnog duga ovisi o nekoliko čimbenika. Najvažniji među njima jesu kretanje deficita konsolidirane opće države, prihoda od privatizacije, tečaja i stope gospodarskog rasta.

Tablica 6-1. Stanje duga opće države

(u milijunima kuna)	2002		2003		2004		Q3 2005	
	Iznos	% BDP-a	Iznos	% BDP-a	Iznos	% BDP-a	Iznos	% BDP-a
Dug opće države	72.551	40,4	81.755	42,3	92.934	44,9	100.456	45,1
Inozemni	40.538	22,6	45.861	23,8	50.117	24,2	46.109	20,7
Domaći	32.012	17,8	35.894	18,6	42.817	20,7	54.347	24,4
<i>Dug državnog proračuna</i>	60.708	33,8	69.210	35,8	79.176	38,2	84.326	37,9
Inozemni	37.388	20,8	41.049	21,3	41.952	20,3	37.075	16,6
Domaći	23.320	13,0	28.161	14,6	37.224	18,0	47.251	21,2
<i>Dug izvanproračunskih fondova</i>	10.415	5,8	10.711	5,5	11.813	5,7	14.587	6,6
Inozemni	2.755	1,5	4.463	2,3	7.902	3,8	8.765	3,9
Domaći	7.659	4,3	6.247	3,2	3.911	1,9	5.822	2,6
<i>Dug lokalne države</i>	1.428	0,8	1.835	1,0	1.945	0,9	1.543	0,7
Inozemni	395	0,2	349	0,2	263	0,1	269	0,1
Domaći	1.033	0,6	1.486	0,8	1.682	0,8	1.274	0,6
Garancije	15.579	8,7	15.327	7,9	12.275	5,9	12.166	5,5
Inozemne	8.155	4,5	8.530	4,4	7.732	3,7	7.109	3,2
Domaće	7.424	4,1	6.796	3,5	4.542	2,2	5.057	2,3
Javni dug	88.129	49,1	97.082	50,3	105.208	50,8	112.622	50,6
Inozemni	48.693	27,1	54.391	28,2	57.849	27,9	53.218	23,9
Domaći	39.436	22,0	42.691	22,1	47.359	22,9	59.404	26,7

Krajem 2004. godine javni dug iznosio je 104,9 milijardi kuna, odnosno 50,7% BDP-a, dok se za 2005. godinu procjenjuje da će javni dug dosegnuti 51,3% BDP-a ili 114,2 milijarde kuna. Do kraja 2006. godine predviđa se smanjenje udjela javnog duga u BDP-u na 49%, odnosno do razine od 117,3 milijarde kuna, prvenstveno kao rezultat planirane fiskalne konsolidacije i smanjenja proračunskih deficita.

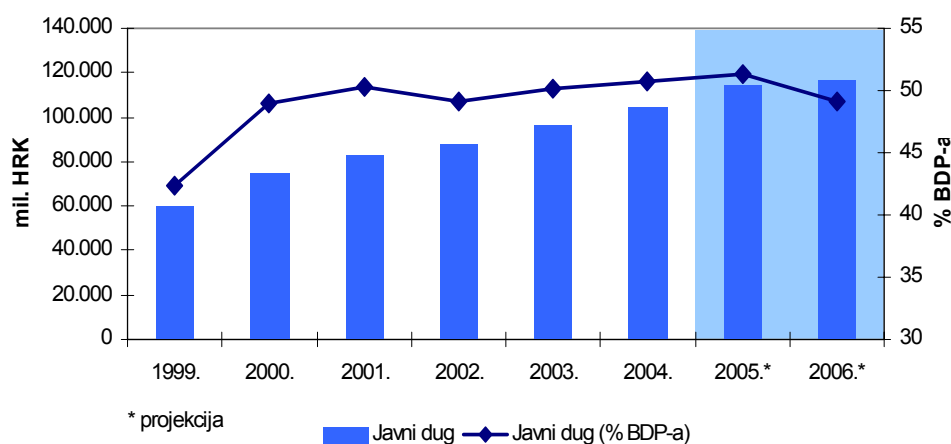
Tablica 6-2. Projekcija javnog duga u 2005. i 2006. godini

(u milijunima kuna)	2005		2006	
	Iznos	% BDP	Iznos	% BDP
Javni dug	114.165,5	51,3	117.343,4	49,0
Inozemni	56.353,1	25,3	54.045,5	22,6
Domaći	57.812,3	26,0	63.297,8	26,5

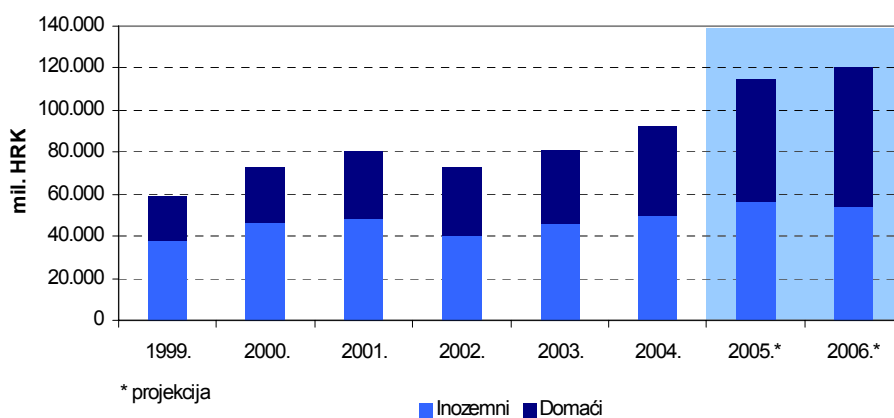
Planirane mjere fiskalne politike usmjerene su na dva komplementarna cilja: usporavanje rasta javnog duga te smanjenje njegove inozemne komponente. Usporavanje rasta

namjerava se postići smanjenjem potreba za financiranjem proračunskih deficita kako bi se udio javnog duga u BDP-u zadržao ispod razine od 60% propisane Maastrichtskim kriterijima. Smanjenje inozemne komponente javnog duga doprinijet će usporavanju rasta i stabilizaciji razine vanjskog duga Republike Hrvatske čiji je sastavni dio i inozemni dug države, odnosno inozemni javni dug.

Slika 6-1: Kretanje javnog duga u razdoblju 1999.-2006. (iznos i % BDP-a)

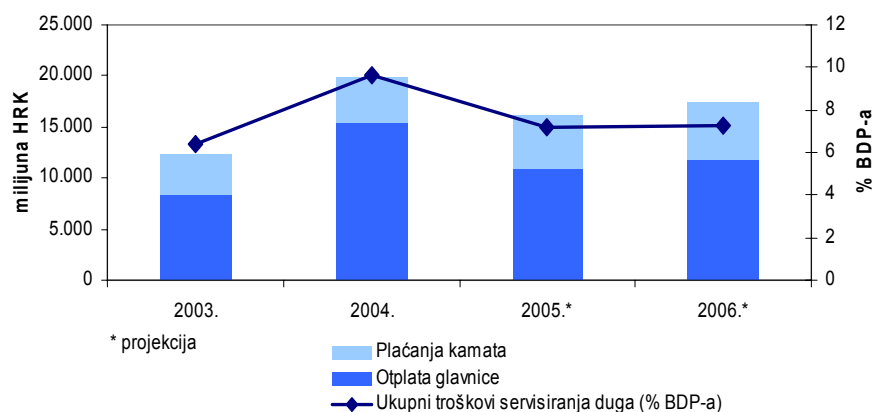
Slika 6-2: Struktura javnog duga u razdoblju 1999.-2006. (% BDP-a)

6.1. Troškovi servisiranja duga

Troškovi servisiranja javnog duga obuhvaćaju otplate glavnice dospjelih obveza, plaćanja kamata na ime postojećih obveza i ostale troškove (različite vrste nakanda). Visoki troškovi servisiranja duga na razini opće države u 2004. godini rezultat su dospjeća četiri obveznice (tri državne obveznice i obveznice HZZO-a izdane uz državno jamstvo). Do 2006. godine predviđa se smanjenje ukupnih troškova servisiranja javnog duga s 9,6% BDP-a, koliko je zabilježeno krajem 2004. godine, na 7,3%. Pri tome će se troškovi otplate smanjiti na oko 5% BDP-a, dok će se troškovi kamata kretati na razini od oko 2,3% BDP-a. Kao rezultat pojačanog domaćeg zaduživanja porast će udio tuzemnih kamata u ukupnom plaćanju kamata s 49% u 2004. na gotovo 58% u 2006. godini.

Slika 6-3: Struktura troškova servisiranja javnog duga (iznos i % BDP-a)

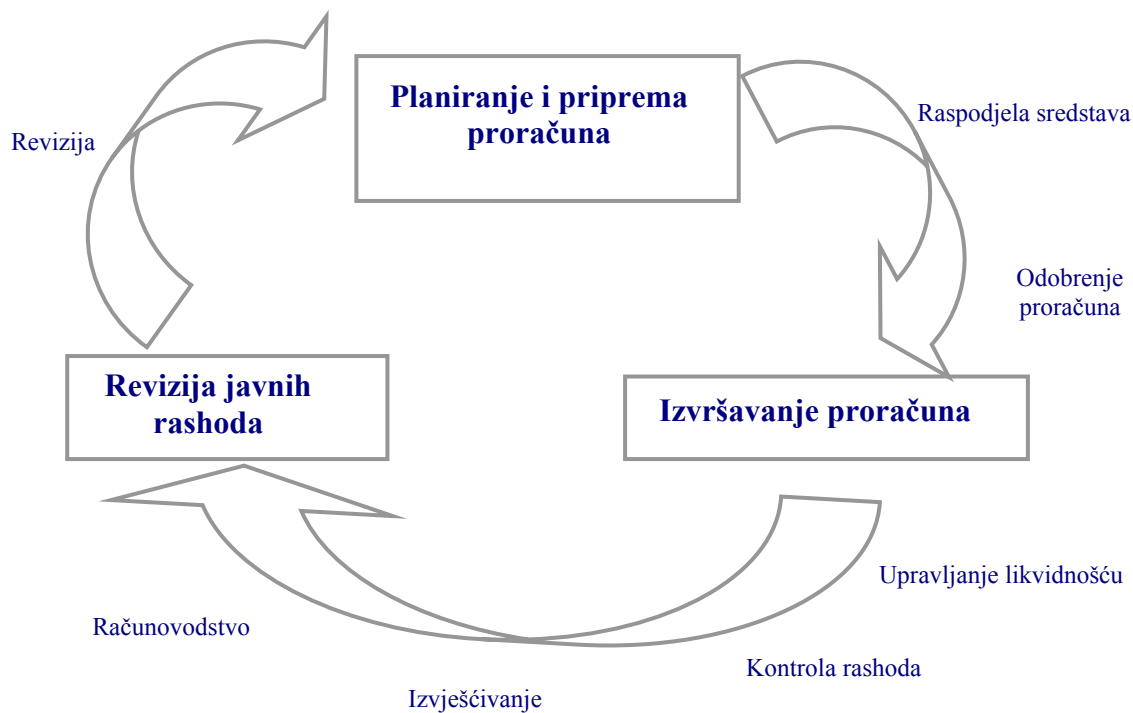

U svrhu postizanja stabilnosti u troškovima servisiranja javnog duga, strategija upravljanja javnim dugom predviđa porast zaduživanja s fiksnom kamatnom stopom kako bi se u razdoblju udio duga s fiksnom kamatnom stopom povećao na 70-75% ukupnom duga. Time bi se uvelike smanjio rizik promjene kamatnih stopa i umanjila mogućnost porasta troškova refinanciranja i plaćanja kamata. Prijelaz na domaće financiranje pomoći će u smanjenju izloženosti tečajnom riziku uz poticaj razvoju domaćeg tržišta kapitala.

7. PROCES DONOŠENJA PRORAČUNA

Vlada Republike Hrvatske i Sabor imaju važnu ulogu u stvaranju proračuna. Proračunski proces se sastoji od tri glavne faze: planiranje i priprema proračuna, izvršavanje proračuna, i revizija javnih rashoda.

Proračunski proces

Faza 1. Planiranje i priprema proračuna

U fazi planiranja i priprema proračuna, proračunski korisnici dostavljaju prijedloge financijskih planove za narednu i sljedeće dvije godine, koje odobrava ministar financija i prosljeđuje Vladi. Nakon što Vlada odobri makroekonomske smjernice, projekciju prihoda i primitaka, rashoda i izdataka, korisnici usklađuju prijedloge financijskih planova prema uputama za izradu državnog proračuna. Ministarstvo financija onda izrađuje prijedlog Državnog proračuna i konsolidiranog proračuna države, te prosljeđuje Vladi. Konačni prijedlog Državnog proračuna i konsolidiranog proračuna države odobrava Vlada i dostavlja Saboru, koji ga je dužan usvojiti najkasnije do 31. prosinca, te se objavljuje u Narodnim novinama.

Sljedeća tablica prikazuje aktivnosti i odgovornosti u planiranju i pripremi godišnjeg Državnog proračuna.

Tablica 7-1. Izrada, pregled i donošenje godišnjeg proračuna

ROK	NOSITELJ AKTIVNOSTI	AKTIVNOST
travanj	Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva Ministarstvo financija	izrađuju Izvještaj o gospodarskoj i fiskalnoj politici za tekuću godinu te plan za sljedeću proračunsku godinu i procjenu razvoja za slijedeće dvije godine
kraj travnja	Ministarstvo financija	izrađuje Nacrt smjernica ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje koje predlaže Vladi RH
sredina svibnja	Vlada RH	Donosi smjernice ekonomske i fiskalne politike za izradu prijedloga državnog proračuna
kraj svibnja	Ministarstvo financija	dostavlja Upute za izradu prijedloga državnog proračuna proračunskim korisnicima i izvanproračunskim korisnicima
15. lipnja	Proračunski korisnici	dostavljaju usklađene prijedloge financijskih planova nadležnom ministarstvu
kraj lipnja	Nadležna ministarstva	dostavljaju usklađene prijedloge financijskih planova Ministarstvu financija
15. listopad	Ministarstvo financija	izrađuje Nacrt državnog proračuna i konsolidiranog proračuna države za proračunsku godinu, te ga dostavlja Vladi RH
15. studen	Vlada RH	utvrđuje prijedlog proračuna i konsolidirani proračun te ga dostavlja Hrvatskom saboru
kraj godine	Hrvatski sabor	donosi Proračun za sljedeću proračunsku godinu

Faza 2. Proces izvršavanja proračuna

Ministarstvo financija je odgovorno za provedbu državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ono daje opće smjernice i upravlja provedbom državnog proračuna i istovremeno koordinira aktivnosti korisnika proračunskih sredstava. Unutar Ministarstva financija, izvršavanje proračuna je u nadležnosti Državne riznice. Državna riznica izvršava transakcije s državnim fondovima, pruža gotovinske usluge dužnicima, održava računovodstvo, i priprema izvještaje o provedbi proračuna. Također prima sredstva, obavještava glavne rashodne jedinice o raspoloživosti sredstava, i izvršava isplate u razini odobrenih proračunskih ovlaštenja.

Ministarstvo financija također izvještava o mjesečnim kretanjima izvršenih prihoda i rashoda državnog proračuna, izvanproračunskih fondova, a lokalni proračun i konsolidirani proračun države objavljuje se tromjesečno u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija.

Faza 3. Revizija javnih prihoda

Državni ured za reviziju ocjenjuje usklađenosti trošenja proračunskih sredstava s planiranim i odobrenim iznosima tih sredstava. Cijeli proračunski proces završava kada Sabor odobri izvješće o izvršenju državnog proračuna, te izvješće Državnog ureda za reviziju.

Pojmovnik

Bruto domaći proizvod (BDP) - mjeri ukupnu vrijednost proizvoda i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice u tom razdoblju.

Deficit- višak rashoda nad prihodima u nekom razdoblju.

Državni dug – je dug konsolidiranog proračuna države bez državnih jamstava.

Državni proračun - je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci države za jednu godinu, u skladu sa zakonom, a donosi ga Hrvatski sabor.

Državna riznica – je upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija u kojoj se obavljaju poslovi što se odnose na pripremu i konsolidaciju proračuna, izvršavanje državnog proračuna, državno računovodstvo, te na upravljanje javnim dugom, financijskom i nefinancijskom imovinom države.

Državni ured za reviziju - samostalna, neovisna institucija koja obavlja revizije državnog proračuna, proračuna lokalnih jedinica, izvanproračunskih fondova, državnih i javnih poduzeća te poduzeća koja se djelomice ili u cijelosti financiraju iz proračuna. Državni ured za reviziju ocjenjuje usklađenost trošenja proračunskih sredstava s planiranim i odobrenim iznosima sredstava proračuna.

Ekonomska klasifikacija – sadrži prihode i primitke po prirodnim vrstama te rashode i izdatke prema ekonomskoj namjeni za koju služe.

Fiskalna godina – razdoblje od dvanaest mjeseci za koje država planira prihode i rashode. U Hrvatskoj je jednaka kalendarskoj godini (1. siječnja - 31. prosinca).

Izvanproračunski korisnici – su izvanproračunski fondovi, trgovačka društva i druge pravne osobe u kojima država, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima odlučujući utjecaj na upravljanje.

Izvanproračunski fond - je izvanproračunski korisnik, pravna osoba osnovana na temelju zakona koja se financira iz namjenskih doprinosa i drugih prihoda. U RH su to Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Javno poduzeće «Hrvatske vode», Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatske autoceste d.o.o., Hrvatske ceste d.o.o., Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka te Hrvatski fond za privatizaciju.

Izvršenje proračuna - korištenje proračunskih sredstava tijekom godine za namjene i ciljeve utvrđene planom proračuna.

Javni dug –je ukupna zaduženost države prema domaćim ili inozemnim vjerovnicima u određenom trenutku. Označava kumulirani deficit proračuna na svim razinama na kojima država prikuplja i troši sredstva (državnog proračuna, proračuna lokalnih jedinica, te izvanproračunskih fondova).

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave - jest općina, grad i županija čija tijela obavljaju funkcije, izvršavaju zadaće i donose programe propisane zakonom i odlukama donesenim na temelju zakona, za što se sredstva osiguravaju u njihovu proračunu i financijskom planu proračunskih korisnika.

Konsolidirani proračun države (konsolidirana središnja država) – jest konsolidirani državni proračun i financijski planovi izvanproračunskih korisnika. Drugim riječima, to je proračun nakon poništavanja međusobnih transakcija (transfera) između državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika.

Konsolidirani proračun Republike Hrvatske (konsolidirana opća država) – jest konsolidirani proračun države i konsolidirani proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Drugim riječima, to je proračun nakon poništavanja međusobnih transakcija između državnog proračuna, proračuna izvanproračunskih fondova te proračuna lokalnih jedinica. Stvarni je pokazatelj financijske pozicije, odnosno prihoda, rashoda i zaduženja države.

Opća država – prema statističkom sustavu javnih financija Međunarodnoga monetarnog fonda, obuhvaća sve razine državne vlasti i sve institucije koje za državu ubiru prihode i izvršavaju rashode. U Republici Hrvatskoj opća država obuhvaća državni proračun, proračune lokalnih jedinica i izvanproračunske fondove.

Porezi – vrsta javnih prihoda koja se pojavljuje kao prisilno plaćanje državi bez protunaknade.

Projekcija proračuna – jest procjena prihoda i primitaka te rashoda i izdataka proračuna za višegodišnje razdoblje.

Proračunske klasifikacije – jesu ekonomska, funkcijska, organizacijska, lokacijska i programska po kojima se planiraju i iskazuju proračunski rashodi i izdaci.

Proračunski deficit - višak državnih rashoda nad državnim prihodima u određenom razdoblju, najčešće u jednoj godini.

Proračunski fond – jest proračunski korisnik osnovan na temelju zakona, a financira se iz proračuna i iz namjenskih prihoda fonda.

Proračunski izdaci – su odljevi novca za financijsku imovinu i otplatu zajmova.

Proračunski korisnici – su državna tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ustanove, vijeća i manjinske samouprave, proračunski fondovi i mjesna samouprava čiji su rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi osiguravaju u proračunu.

Proračunski prihodi – su porezni i ostali prihodi koji su zakonima i drugim propisima donesenima na temelju zakona propisani kao obvezni, prihodi od prodaje nefinancijske imovine i ostali prihodi za koje ne postoji zakonska obveza davanja.

Proračunski primici – priljevi su novca od financijske imovine i zaduživanja.

Proračunski rashodi – propisani su zakonom i propisima donesenim na temelju zakona za poslove, funkcije i programe koji se planiraju u proračunu i financijskim planovima proračunskih korisnika.

Rebalans - izmjena proračunskih iznosa, odnosno njihovo smanjenje ili povećanje u odnosu prema izvorno planiranom proračunu. Obavlja se tijekom fiskalne godine.

Suficit - višak prihoda nad rashodima u nekom razdoblju.

Zaduživanje – je uzimanje zajma ili izdavanje vrijednosnih papira za otplatu glavnice duga i financiranje proračunskog manjka.

Slike**Osnovne makroekonomske pretpostavke za izradu proračuna za 2006. godinu**

1-1.	Realni rast bruto domaćeg proizvoda i inflacije	4
------	---	---

Državni proračun

3-1.	Struktura poreznih prihoda Državnog proračuna u 2006. godini	7
3-2.	Struktura ukupnih prihoda Državnog proračuna u 2006. godini	8
3-3.	Rashodi državnog proračuna, GFS 1986 (%BDP-a)	9
3-4.	Struktura rashoda poslovanja u 2006. godini	10
3-5.	Funkcionalna klasifikacija u 2006. godini	13
3-6.	Udio proračunskih korisnika u ukupnim rashodima Državnog proračuna za 2006.	14

Konsolidirana središnja država

4-1.	Struktura rashoda konsolidirane središnje države u 2006. godini	18
------	---	----

Kretanje deficita konsolidirane opće države

5-1.	Prihodi, rashodi i deficit konsolidirane opće države, GFS 1986 (% BDP-a)	21
------	--	----

Javni dug

6-1.	Kretanje javnog duga u razdoblju 1999.-2006. (iznos i % BDP-a)	23
6-2.	Struktura javnog duga	23
6-3.	Struktura troškova servisiranja javnog duga (iznos i % BDP-a)	24

Tablice**Osnovne makroekonomske pretpostavke za izradu proračuna za 2006. godinu**

1-1.	Glavni makroekonomski indikatori za razdoblje 2003.-2006.	5
------	---	---

Državni proračun za 2006. godinu

3-1.	Prihodi Državnog proračuna od 2003.-2006.	6
3-2.	Rashodi Državnog proračuna prema ekonomskoj klasifikaciji	9
3-3.	Najznačajnije stavke socijalnih naknada	10
3-4.	Najznačajnije subvencije Državnog proračuna	12
3-5.	Rashodi Državnog proračuna prema korisnicima	15
3-6.	Fondovi Europske unije	16
3-7.	Deficit Državnog proračuna za razdoblje od 2003.-2006. godine	17

Konsolidirana središnja država

4-1.	Konsolidirana središnja države prema razinama državne vlasti	19
------	--	----

Kretanje deficita konsolidirane opće države

5-1.	Deficit konsolidirane opće države	20
------	-----------------------------------	----

Javni dug

6-1.	Stanje duga opće države	22
6-2.	Stanje javnog duga u 2005. i 2006. godini	22

Proces donošenja proračuna

7-1.	Izrada, pregled i donošenje godišnjeg proračuna	26
------	---	----